

Polarsirkelrådet - Indre Helgeland Interkommunalt Politisk Råd

Møte Polarsirkelrådet 29. november 2024. (utkast 26.11.24 KIJ)

R - sak 55/24 Forslag uttalelser

Uttalelse fra Polarsirkelrådet om situasjonen på Nordlandsbanen

"Nordlandsbanen i krise: Myndighetene må handle nå!"

Polarsirkelrådet uttrykker sterk bekymring over situasjonen på Nordlandsbanen, som har utviklet seg til å bli kritisk. Allerede før ulykken og raset i Hemnes var togtilbudet på Nordlandsbanen på et lavmål, med dårlig materiell og mye bruk av buss for tog. Situasjonen er nå forverret av manglende materiell og langvarige driftstans. Når SJ må stanse nattogtilbudet frem til langt ut i 2025, står mange uten tilstrekkelige transportalternativer i en region der fly ofte er fulle og privatbil ikke alltid er et reelt alternativ.

Vi forstår at løsninger kan ta tid, men vi krever at situasjonen prioriteres høyt av myndighetene. Samferdselsministeren har uttalt at det jobbes med å få på plass en midlertidig løsning med leie av lokomotiver. Dette må realiseres snarest for å unngå ytterligere svekkelse av togtilbudet.

Toget som en kritisk infrastruktur for helsetransport

Nordlandsbanen er ikke bare viktig for pendlere og gods, men også for pasienttransport til og fra sykehus. For mange på Helgeland er toget det eneste tilgjengelige alternativet for å nå lokalsykehuset og spesialisthelsetjenester i Bodø. Toget er også avgjørende for pasienter og reisende som bruker fly videre fra Bodø eller Værnes til Universitetssykehuset i Tromsø, og en svekkelse av togtilbudet har direkte konsekvenser for helsetilbudet og reiseplanene deres.

Avgjørende vintertilbud

Togets rolle blir særlig kritisk vinterstid, når E6 over Saltfjellet ofte er stengt eller har kolonnekjøring. I slike situasjoner er toget ofte det eneste alternative transportmiddelet utenom fly, noe som understreker hvor viktig et stabilt togtilbud er for regionens beredskap og tilgjengelighet.

Utdatert materiell og behov for strakstiltak

Dagens Agenda-tog er ikke tilpasset lengre transportavstander og må snarest byttes ut. Det er på tide at Nordlandsbanen får sin rettmessige oppgradering av materiell, slik andre baner i Norge har fått. Videre etterlyser vi fremdrift i arbeidet med å erstatte dieseldrift med mer miljøvennlige alternativer. Samtidig er det nødvendig at bestillingen av nye fjerntog til Nordlandsbanen, som er planlagt levert i 2029, fremskyndes. Ventetiden er uholdbar, og det må settes inn tiltak for å få på plass disse togene så raskt som mulig.

Midlertidige løsninger med buss for nattog

Inntil nye lokomotiver er på plass, må det settes opp buss for nattog for å sikre at reisende fortsatt har et tilgjengelig transportalternativ. Dette er avgjørende for å opprettholde et minimumstilbud for både persontransport og helsereiser, spesielt i vintermånedene når andre transportmidler kan være utilgjengelige.

Økt vedlikehold og rassikring

Nordlandsbanen er særlig utsatt for ras og naturhendelser, noe som har ført til langvarige stans og store utfordringer for både passasjerer og gods. Økt vedlikehold og rassikring må prioriteres for å sikre en stabil

og forutsigbar drift av banen. Dette vil ikke bare øke sikkerheten, men også redusere sårbarheten for uforutsette hendelser.

Flere kryssningsspor for økt kapasitet

For å styrke både person- og godstrafikken på Nordlandsbanen er det avgjørende å bygge flere kryssningsspor. Det forutsettes da også at digitaliseringen av nytt signalsystem (ERTMS) på Nordlandsbanen prioriteres først som tidligere forutsatt. Dette vil gi større fleksibilitet og kapasitet, noe som vil komme både reisende og næringsliv til gode. En oppgradering av infrastrukturen er nødvendig for å møte fremtidens behov og sikre at Nordlandsbanen kan spille en enda viktigere rolle i å binde regionen sammen.

Press på flytilbudet

Den reduserte kapasiteten på Nordlandsbanen legger ytterligere press på kortbanenettet i regionen, med hyppigere fulle fly som rammer både næringsliv, helsereiser og reiseliv. Når togtilbudet svekkes, øker belastningen på et allerede presset flynettverk, noe som går ut over alle som er avhengige av tilgjengelige transportmuligheter. Myndighetene må derfor også vurdere tiltak for å styrke flytilbudet i regionen som en del av en helhetlig løsning.

Behov for handling og prioritering

Polarsirkelrådet krever at Stortinget og regjeringen umiddelbart setter inn tiltak for å løse situasjonen:

1. **Fremskynde løsningen med leie av lokomotiver** for å sikre et stabilt togtilbud.
2. **Sette opp buss for nattog** som en midlertidig løsning inntil nye lokomotiver er på plass.
3. **Fremskynde leveransen av nye fjerntog**, planlagt for 2029, for å få på plass moderne materiell tidligere.
4. **Fremskynde utskiftingen av Agenda-togene** med materiell som er bedre tilpasset lange avstander.
5. **Prioritere økt vedlikehold og rassikring** for å sikre forutsigbar og trygg drift av Nordlandsbanen.
6. **Bygge flere kryssningsspor og prioritere digitalisering av jernbanen med et nytt signalsystem (ERTMS) på Nordlandsbanen** for å øke kapasiteten for både person- og godstrafikk.
7. **Fremskynde styrking av togtilbudet på Helgeland**, spesielt mellom Trofors, Mosjøen og Mo i Rana.
8. **Fremskynde arbeidet med å finne alternative driftsformer til diesel**, for å sikre en bærekraftig fremtid for Nordlandsbanen.
9. **Sikre flytilbudet på kortbanenettet**, slik at næringsliv, helsereiser og reiseliv ikke blir skadelidende.

Nordlandsbanen er avgjørende for bosetning, næringsliv, reiseliv og ikke minst for å sikre tilgjengeligheten til helsetjenester for innbyggerne i regionen. Vi kan ikke akseptere at Nord-Norge igjen havner nederst på prioriteringslisten. Nå må myndighetene vise handlekraft og sette nødvendige ressurser inn for å sikre et stabilt, fremtidsrettet og bærekraftig togtilbud.

Forlag til vedtak:

Polarsirkelrådet støtter forslag til uttalelse om situasjonen på Nordlandsbanen.

Mo i Rana 26.11.2024

Polarsirkelrådet
Kjell-Idar Juvik
Sekretariatsleder